

Terra Santa i Jordània

Per **Xavier Aramburu-Zabala**

Aquests dos territoris estan situats entre Àsia, Europa i Àfrica, i com a cruïlla de continents són l'escenari d'una espectacular migració de les aus. Aquí podem trobar grans planejadors com els rapinyaires, cigonyes i pelicans que eviten creuar la mar i sobrevolen aquestes terres dos cops a l'any. Així, països com Jordània i Israel haurien d'oferir fantàstiques ofertes de turisme ornitològic i de natura, però a l'hora d'organitzar el viatge em vaig trobar amb què hi havia molt poca oferta. La cosa me l'hauria de muntar pel meu compte, com és freqüent quan t'aficiones a activitats que practiquen grups minoritaris.

Aquest viatge familiar de Nadal me'l vaig prendre com un repte en el qual seria complicat fer fotografies a la fauna esquiva que viu al desert, com la cabra salvatge (*Capra ibex*) o el xacal (*Canis aureus*). A l'hora d'informar-me sobre reserves de llocs on poder veure ocells no vaig trobar res que m'agafés de camí; per tant, vàrem prendre la decisió de contractar un cotxe de lloguer per la comoditat de poder aturar en veure una au.

Aquí podem recórrer grans extensions de camps de conreu, semblants als del nord d'Europa, passant per zones de clima mediterrani fins arribar a les dunes del desert on la desertificació només permet la vida a alguns arbres com l'acàcia, fet que li dona un aire de sabana africana. Aquest contrast no només és paisatgístic, també el trobem a l'àmbit cultural, econòmic, social i religiós. Un sol mur de formigó és el portal d'un món jueu cap a un d'àrab; d'un món globalitzat i avançat a un d'estancat i endarrerit. Els turistes notem aquest contrast, per exemple, en el preu dels serveis, que a Jordània cauen en picat, i en els controls per sortir i entrar d'Israel. Els freqüents episodis de violència entre aquests pobles provoquen que a la frontera se't facin moltes preguntes i controls. Abans de sortir de Mallorca ja sentírem moltes notícies sobre aquest conflicte i anàvem preparats per passar bastant de temps als controls de sortida i entrada.

Pel que vaig poder veure a Jordània, les persones no poden dedicar cap moment a l'oci i la seva vida és molt dura. El visitant tampoc pot anar amb la idea d'hotels de cinc estrelles, ja que no trobarà una bona infraestructura dedicada al turisme. Hi ha una evident falta de recursos i l'aigua i l'aliment són deficitaris. Pots estar una bona estona cercant un lloc on poder sopar o que l'aigua de la dutxa deixi de sortir. A més a més, la imposició del llibre sagrat a la societat dificulta al turista poder prendre una bona cerveseta a una terrassa o menjar porc.

Jordània amaga tota la diversitat de fauna dins la Mar Roja, al golf de l'oceà Índic. El golf d'Àqaba conté esculls de coral situats a menys de cent metres de la costa, on la temperatura de l'aigua no baixa dels vint graus. Un cop et submergeixes en les seves aigües es produeix una explosió de color, procedent de la diversitat de peixos i corals que viuen en aquest mar. A la zona hi ha una gran oferta per als interessats a fer busseig, però amb les nostres màscares ens va bastar per apreciar els corals. No t'has d'allunyar molt de la costa per observar morenes, espets, mantes i peixos de tots els colors, però agafarem un front de vent i fred i no poguérem delectarnos amb l'espectacle natural que ofereixen aquelles costes ni tan sols amb un neoprè posat. Els vint-i-cinc minuts que vaig estar bussejant vaig poder observar el peix escorpi (*Pterois miles*): els seus colors em van fascinar però la seva letalitat em va

provocar un cert recel. La carcassa aquàtica per a la càmera compacta no em va ser de gran ajuda. No treia les fotografies que m'esperava i, per aquest motiu, em vaig retirar aviat d'aquella zona coral·lina.

Utilitzar la càmera fotogràfica en aquest país t'obliga a fer servir fundes de protecció per a l'equip fotogràfic, que poden tornar-se imprescindibles per fer fotos al desert. Tampoc ens podem desferrar dels nostres prismàtics, i cal aprofitar cada moment ja que els ocells són poc abundants i esquius davant l'ésser humà. Durant els llargs trajectes per carretera només observarem desert i petits pobles aïllats, però aquest tipus de paisatge no el podem comparar amb les dunes de Wadi Rum. Aquesta reserva trenca la imatge que tenim del desert jordà. Les seves dunes roges d'arena fina són úniques d'aquella zona. A la reserva vàrem contractar un 4x4 amb un expert en l'observació de l'òrix d'Aràbia (*Oryx leucoryx*) en el seu entorn. Aquest bòvid és sorprenent pel seu color beix i per les banyes (60-70cm) en forma de daga. El guia ens va dir que aquesta espècie estava pràcticament extinta, que no seria probable veure'n una i que si ho fèiem seria d'enfora. La sort, o la paciència, varen fer que poguéssim observar un exemplar adult amb la seva cria i realitzar una foto que duia somiant durant tot el trajecte. El moment en el qual enfoques l'animal i notes les seves sensacions i actitud davant un humà et fan reflexionar sobre els caçadors, i dones gràcies per haver optat per una càmera i no per un fusell.

Les postes de sol al desert són bellíssimes i combinades amb un silenci relaxant i un bon te beduí et proporcionen una estona agradable. Un cop amagat el sol i acabat el cuscús amb sal i arena, el fred es fa insuportable i desagradable fins al punt que desitges que torni a sorgir aviat el sol entre les dunes. Passada la nit insofrible, en la qual no vaig poder dormir pel fred que feia, vaig sortir de la tenda per admirar el desert a la sortida del sol. El vent encara em calava els ossos, però el moment ho pagava: les dunes cobertes per les petjades de les bèsties nocturnes, els primers colors vermellosos de l'arena.... Als fotògrafs els recomano que portin el trípode i el disparador per fer fotografies als milions d'estels que taquen el cel.

Terra Santa i Jordània tenen uns ingents valors patrimonials i històrics, des de les tombes de Petra fins a la ciutat de Jerusalem. La major part del temps la pasàrem a la carretera, per les llargues distàncies entre els jaciments. A la zona àrida de Jordània aquests desplaçaments es feien eterns per la monotonia del desert, en el qual no havia rastre de vida, però a la zona d'Israel no deixàvem de veure grans grups d'aus migratòries com la milana negra (*Milvus migrans*), pelicans o grues.

Deixant de banda Wadi Rum, l'altra gran atractiu turístic del país és Petra al-

Batrā', del grec pedra, perquè és una ciutat esculpida i excavada a la roca. Es troba en una vall, enclavament per on passaven les caravanes que portaven espècies cap a Egipte. Les tombes de Petra s'han de visitar provists d'un calçat còmode, ja que necessites un dia sencer, com a mínim, per veure aquesta ciutat tallada a la paret. Els més acomodats poden fer la visita sobre un camell o ase, ja que la pujada al monestir és d'una hora i mitja a peu. Les primeres hores són perfectes per observar els diferents colors que desprèn la roca i també per veure amb calma els monuments sense onades de gent. No fa falta dir que en aquest viatge, com en tots, és interessant dur una bossa de galetes a la motxilla si vols que s'apropi la fauna salvatge.

A la frontera d'Israel amb Líban trobarem una reserva, anomenada Vall d'Hula, que destaca per les seves extensions de camps de cultiu i pantans, que són imprescindibles per a les aus viatgeres. Em va

sorprendre aquest parc per la qualitat dels serveis que oferia al turisme ornitològic: grans sales destinades a la interpretació ambiental i coneixement de les espècies del parc, compartides amb lloguer de tota casta de material i de tota mena de serveis per a l'observació d'aus. En aquesta agradable atmosfera ornitològica vaig poder contractar un original servei que consistia en una grada mòbil estirada per un tractor. Aquest tractor et duia per diferents zones del parc i per acabar et deixava dins d'un immens grup de grues (*Grus grus*) que no tenien cap por del vehicle.

Fou en aquest enclavament d'aus migratòries on vaig poder observar l'àguila marina (*Haliaeetus albicilla*), el pelicà vulgar (*Pelecanus onocrotalus*) o l'esperver d'espàtles negres (*Elanus caeruleus*), entre d'altres. Les grues són l'atracció principal del parc. Podríem comparar la Vall d'Hula amb Gal·locanta per la quantitat de grues migrants que hi passen l'hivern, però, a diferència d'Espanya, aquestes

aus aquí són molt més confiades davant la presència humana. Després de fer una volta d'una hora sobre el tractor vàrem recórrer a peu aquell paradís terrenal en el qual no deixaves de veure aus migratòries i sedentàries tan interessants com l'arner pigallat (*Ceryle rudis*) o l'arner d'Esmirna (*Halcyon smyrnensis*), però qui es va dur tot el protagonisme de les meves fotografies va ser la llúdriga (*Lutra lutra*). Aquest mamífer és molt abundant al parc i, sobretot, avesat als visitants. La llúdriga em va fer oblidar les abundants grues, supòs que perquè m'atreuen més els mamífers, i em vaig quedar una bona estona observant les seves reaccions davant un humà. Quan t'apropaves més del compte es posava sobre les dues cames i et mirava amb una mirada desafiadora alhora que divertida, i quan detectava un possible perill sortia corrents uns quants metres i seguia amb les seves activitats, guardant la distància.

Per la seva importància cultural i històrica se'ns va fer imprescindible passar

Blaveta, *Luscinia svecica*

la frontera per poder visitar Jerusalem, la ciutat de les religions. En aquest lloc viuen les religions que tenen més seguidors pel planeta, i dic viuen per no dir conviuen, ja que hi ha enfrontaments constants entre els seus fidels. La divisió de cultures està marcada per barris i, en algunes zones, per murs. A la banda dels jueus cal destacar el monumental Mur de les Lamentacions, el seu lloc més sagrat. A la zona àrab

podem caminar i perdre'ns pel soc, mercat de barri característic de ciutats musulmanes, i el temple de La Roca. És a la ciutat on trobam una gran abundància de cornelles emmantellades (*Corvus cornix*), corbs (*Corvus corax*) i garsa (*Pica pica ssp mauritanica*).

Per acabar, cal dir que aquests dos països tenen monedes diferents i una altra

cosa molt important, i que no vàrem tenir en compte, que mantenen una diferència horària d'una hora. Per sort, aquest fet no ens va causar cap problema, però arribàrem a comprendre perquè Petra i el restaurant de l'hotel obrien una hora abans de la prevista. •